

Wat komt er op ons af?

In het Trendscenario wordt in kaart gebracht hoe onze volksgezondheid en zorg zich de komende 20 jaar ontwikkelen als we op de huidige voet door zouden gaan en niets extra's zouden doen. Het Trendscenario in de c-VTV, een update van het Trendscenario uit de VTV-2018, wordt gebruikt als referentiescenario om de mogelijke gezondheidsimpacts van de coronapandemie tegen af te zetten en op deze manier inzicht te krijgen in de toekomstige maatschappelijke opgaven. Nog meer dan in eerdere VTVs, hebben we in de coronapandemie te maken met onzekerheden over de impacts van het coronavirus en de maatregelen nu, en hoe dit zich gaat ontwikkelen naar de toekomst toe.

Om de impacts in beeld te brengen, zijn drie coronascenario's ontwikkeld over de mogelijke ontwikkelingen in SARS-CoV-2. De belangrijkste bevindingen van het Trendscenario en de uitgangspunten van de coronascenario's worden hier beschreven. Daarna worden voor de vier thema's COVID-19, Gezondheid, Zorg en Leefomgeving hoe de huidige en mogelijke toekomstige ontwikkelingen van invloed zijn. Hierbij is een selectie gemaakt van de meest relevante onderwerpen voor ieder thema. Op de website zijn naast deze selectie ook nog veel andere onderwerpen beschreven.

Belangrijke ontwikkelingen in het Trendscenario

In de situatie dat de trends die we zagen voor de coronapandemie zagen we dat:

- Levensverwachting door stijgt naar bijna 86 jaar in 2040
- Aantal mensen ouder dan 80 neemt toe met 800 duizend toe tot 2040
- Dementie wordt veruit de belangrijkste doodoorzaak
- Psychische stoornissen blijven bij mensen onder de 40 jaar de belangrijkste oorzaak van ziektelast
- Druk en drukte nemen toe, met mogelijk negatieve gevolgen voor de mentale gezondheid, onder meer bij jongeren en jongvolwassenen
- Kanker en hartvaataandoeningen blijven de groepen die de meeste ziektelast veroorzaken
- Roken is met ruim 9% de belangrijkste oorzaak van ziektelast, gevolgd door ongezonde voeding met ruim 8%
- Milieu en arbeid allebei verantwoordelijk voor 4,5 en 4% van de ziektelast
- Het percentage rokers daalt van 20% in 2018 naar 14% in 2040
- Het percentage overgewicht stijgt van 50% naar 62% in 2040
- Ervaren gezondheid blijft stabiel, ondanks de vergrijzing
- Ouderen ervaren steeds minder beperkingen in lichamelijke activiteit
- Het aantal eenzame 75-plussers stijgt met 700 duizend
- Het aantal mensen dat onvoldoende regie ervaart over hun eigen leven neemt toe in de toekomst.
- De zorg verandert door technologie en door een veranderende rol van de patiënt
- Zorguitgaven groeien met gemiddeld bijna 3% per jaar en stijgen naar ruim 170 miljard in 2040

- Stijging van zorguitgaven komt voor een derde door demografie en voor tweederde door technologie.
- Gezondheidsverschillen manifesteren zich langs verschillende dimensies. Opleiding blijft een belangrijke scheidslijn voor gezondheid.

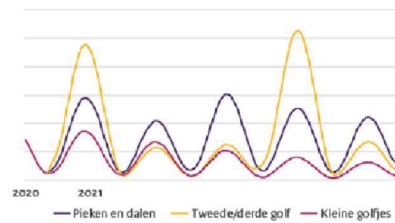
In deze corona-inclusieve VTV verkennen we wat de impact de coronapandemie is geweest en hoe dit de ontwikkelingen in het Trendskenario beïnvloedt. Hierbij kan gedacht worden aan de impact van coronamaatregelen op het aantal rokers en overgewicht op de korte en lange termijn, de mate van eenzaamheid die ouderen ervaren en wat de gevolgen daarvan kunnen zijn bij mogelijke toekomstige uitbraken.

Drie coronascenario's

Hoe het virus zich gaat ontwikkelen is een van vele (onzekere) factoren. Niet alleen hoe het virus zich gedraagt, ook welke maatregelen er getroffen worden om het virus te beheersen, en in hoeverre mensen zich houden aan deze maatregelen, in welke mate immuniteit wordt opgebouwd, tot aan wat er in ons omringende landen gebeurt is van invloed op de toekomstige aanwezigheid van het virus. Al deze factoren tezamen beschouwend, is er een drietal scenario's opgesteld, die een bandbreedte weergeven van mogelijke toekomstbeelden. Deze scenario's zijn gebaseerd op bestaande scenario's zoals gepresenteerd door het toonaangevende (?) instituut CIDRAP. Hierbij is verondersteld dat er geen vaccin komen.

Drie scenario's

- Veenbrand: een basisniveau van infecties met kleine regionale oplevingen die snel de kop in worden gedrukt, maar zonder golfpatroon. Het patroon kan per regio verschillen. De hoogte van het basisniveau hangt af van de basismaatregelen, en in hoeverre mensen zich daaraan houden. Reguliere zorg wordt op landelijk niveau niet beïnvloed, met uitzondering van regionale patronen.
- Pieken en dalen: een basisniveau van infecties met twee keer per jaar een opleving, maar de golven zijn lager dan de voorjaarspiek in 2020. Het patroon kan per regio verschillen. Maatregelen dienen (regionaal) tijdelijk te worden opgeschaald, waarbij de mate van opschaling afhangt van de grootte van de pieken. Reguliere zorg dient kort en in beperkte mate te worden afgeschaald.
- Herfstpiek: in het najaar komt er een grote opleving, vergelijkbaar met de voorjaarsgolf in 2020. Dit patroon is nationaal en ook in omringende landen. Maatregelen dienen te worden opgeschaald voor langere tijd. Reguliere zorg dient langdurig te worden afgeschaald. Het jaar erop volgen nog twee pieken als beschreven bij 'pieken en dalen'. Dit patroon kan zich in opvolgende jaren herhalen.

Met deze scenario's wordt het mogelijk om de toekomstige ontwikkelen te verkennen. Deze scenario's beslaan echter niet de gehele bandbreedte aan mogelijke toekomsten. Een (effectief) vaccin kan het mogelijk maken om de golven in deze scenario's te dempen en zelfs te laten uitdoven. Daarnaast is het ook mogelijk dat een uitbraak niet door coronamaatregelen onder controle wordt verkregen en de zorgcapaciteit overschreden wordt. Kennis over mogelijke gevolgen over zo'n worst case scenario, die verder gaan dan volksgezondheid en zorg, is echter beperkt en krijgt soms een meer speculatiever karakter. Besloten is daarom om met de gekozen scenario's de toekomst te verkennen, zonder te willen suggereren dat dit álle mogelijk toekomsten zijn, en dat met zekerheid de zorgcapaciteit niet wordt overschreden.